

GEHÖR

Medlemsblad för
Gävle Symfoniorkesters vänner (GSV)

Box 1283, 801 37 Gävle
Bankgiro 5223-0406
Nr 144, maj 2019, årgång 34

Topelius, Beethoven och Jaime

”Våren är evigt ung” diktar Topelius i ”Blommande sköna dalar”.

En förening fick vi då Gävle Symfoniorkester och Christian Zacharias framförde Beethovens hyllning till naturen i Pastoralsymfonin. Alla har vi säkert hört den ett otal gånger. Det förtog inte lyckan av att kunna följa hur de olika instrumenten i Gevaliasalen illustrerade kompositörens känslor.

På vägen hem funderade jag på vad som påverkar vår musikupplevelse. Sinnesstämning och förväntningar, orkesterns prestationer, rummets utformning med mera.

Pianisten Roland Pöntinen, som tidigare gästade vännerna, och dansaren Lilly Zetterberg visade nyligen på Gävle Teater hur musik och dans i samspel kan föra vår upplevelse till ännu högre höjder.

Naturligtvis tycker vi mer om viss musik än annan.

I en läsvärd intervju i Opus nr 87 menar Eric Schüldt, prisbelönt presentatör av klassisk musik i P2, att vi är födda med ett visst stämningssläge och en lyhördhet för viss musik. För Schüldt symboliserar Arvo Pärt en återgång till skönheten och det andliga. Själv tröttnar jag aldrig på Johann Sebastian Bach, Johannespassionen nyligen i en för mig ny kyrka blev en stund av lycka.

I senaste Opus prisas Gävle Symfoniorkesters tredje Brahmskiva och samspelet mellan Jaime Martín och musikerna.

Med tillförsikt kan vi se fram emot en ny säsong – ett ögonkast på programmet stillar all oro – samtidigt som vi önskar orkesterns duktiga producent Malin Gjörup framgång i hennes nya tjänst i Umeå som chef för Norrlandsoperan.

Tomas Attorps, vice ordförande

Kära orkesterväänner

Helt nyligen var orkestern på Åland, det första besöket av fyra i det nya tvååriga avtalet som är det tredje i vårt samarbete. I avtalet har vi kommit överens om att förutom kvällskonserter även ge skolkonserter och samverka med Ålands Musikinstitut som har elever från nybörjare fram till förberedande högskolestudier.

Den här gången var Ellen Furu, flöjtelever vid institutet, solist och förutom henne medverkade fem elever i orkestern på några av styckena. Dagen efter kvällskonserter i Alandica gav vi också två skolkonserter.

Låt mig kort berätta om den första gången vi gjorde skolkonserter. Det var i början av den andra avtalsperioden. Institutets rektor Björn Blomqvist påminde om att nästa gång var det minsann tid också för skolkonserter.

Min tanke var genast, hur ska vi hinna repetera in två program på så få dagar?

Björns svar med sin myndiga basröst lät inte vänta på sig:

- Du tar bara lite från programmet kvällen innan, det kommer att gå bra.

Något vi inte var vana vid då flertalet skolkonserter här hemma varit mer åt musikteaterhållet, inget fel i det men det är extra roligt att prova med renodlade konserter

Det gick verkligen bra, eleverna satt tysta och lyssnade på musiken och den entusiastiske presentatören Kim Jansson, som är slagverkslärare på musikinstitutet.

Skulle det gå att prova något liknande här hemma? Vi gjorde det i mars då vi hade projektet GamePlay där det spelades musik inspirerad av dataspel. Naturligtvis är det återigen Karin Hansson-Lasses som kommit med idén. Karin är ju som ni säkert vet hjärnan bakom succéerna ”Pärlor för glin” och ”Förkoleklass-iker” för förskolan och barn upp till sexårs ålder.

Vi är spända på nästa steg...

Nu var det inte enbart två fullsatta skolkonserter utan även en kvällskonsert.

Många av er har säkert hört att vår programchef Malin Gjörup kommer att sluta sin anställning hos oss för att börja som operachef för Norrlandsoperan efter sommaren. Vi gratulerar Malin till den hedrande befattningen.

Malin har under sina år i Gävle utvecklat programsättningen och presenterat många nya verk och artister. Stort tack för det! Fram till semestern arbetar Malin intensivt med programmet för säsongen 2020–21. Där finns många gobitar!

Ellen Furu, som är flöjtelever vid Ålands Musikinstitut medverkade vid skolkonserten.

Möt sopranen som blir operachef

Malin Gjörup, som varit sångare och sedan 2011 producent och på sista tiden programchef för Gävle Symfoniorkester, har utnämnts till operachef för Norrlandsoperan i Umeå. Det är därför hög tid att vi får ta del av Malins hälsningar av tiden i Gävle. Det är överflödigt att säga att Malin som producent haft en nyckelroll för programutbudet.

Tid: Tisdagen den 28 maj kl. 18.00

Program: Vi startar med en måltid och lyssnar därefter en stund på Gävle Symfoniorkester som i Gevaliasalen spelar musik skriven av Vasaskolans estetelever (fri entré). Därefter går vi till Bo Linde-salen för mötet med Malin.

Måltid: Pocherad gösfilé med ärtmajonnäs, brynt smör, råstekt broccoli, vattenkrasse och dillkokt potatis. Sallad, bröd, smör, Ramlösa/lättöl och kaffe/te ingår. 179 kr per person.

Anmälan om deltagande i måltid senast tisdagen den 21 maj till **Christina Markstedt på mejladress: cina.markstedt@gmail.com** eller på mobil 070-327 11 31 (helst SMS)

Rigaresan under planering

Rigaoperan har ännu inte släppt sitt höstprogram. Därför kan vi inte i detta nummer av Gehör presentera ett definitivt program, tidpunkt och pris för årets höstresa.

Vi har kontakt med en resebyrå i Riga som har gjort ett ramprogram för resan. Men vi vill avvakta Rigaoperans programkalender för att kunna välja operaföreställning. Detta får bestämma tidpunkten för resan.

Vår plan är att resan ska äga rum någon gång mellan den 10 september och 10 oktober 2019.

Programmet i korthet:

Dag 1: Avresa från Gävle med buss vid lunchtid till TallinkSilja i Stockholm. Middag på båten.

Dag 2: Ankomst till Riga ca kl. 11.00. Sightseeing med musik- och kulturinriktning.

Lunch och middag på olika restauranger. Operaföreställning. Övernattning på centralt hotell.

Dag 3: Fortsatt sightseeing. Tid för shopping med mera. Avresa 15.30 från Riga. Middag på båten.

Dag 4: Ankomst till Stockholm, buss till Gävle, ankomst cirka klockan 13.

Pris: ca 5 000 kronor.

Vi återkommer via e-mail så snart vi har Rigaoperans program, troligen inom ett par veckor.

För vår planering – skicka en intresseanmälan till inger.engsj@gmail.com. Den är inte bindande.

Spännande historia

En skog av mikrofoner fyllde scenen i Konserthuset i Gävle veckan före midsommar för ett år sedan. Där pågick en inspelning med Gävle Symfoniorkester med Jaako Kuusisto på dirigentpulten. Det är en pusselbit i en lång, spännande historia.

I början av förra seklet gjorde den välkände regissören Mauritz Stiller en film, Sången om den eldröda blomman, som bygger på en berömd roman av den finländske författaren Johannes Linnankoski.

Filmen var unik på många sätt.

Det var en stumfilm men det fanns musik skriven direkt för filmen av den finländske tonsättare Armas Järnefelt, som då var chefsdirigent på Kungliga Operan i Stockholm. Vid filmens premiär den 14 april 1919 på Röda Kvarn i Stockholm dirigerade tonsättaren själv orkestern, inte mindre än 100 minuter musik.

Filmen var Svenska Bios dittills dyraste produktion och blev en stor publiksuccé, inte minst för sina kärleksscener och för en våghalsig forsfärd av huvudpersonen Olof, spelad av Lars Hansson.

Filmen gick hela fem veckor i Stockholm och slog därmed rekord innan den visades i övriga Sverige.

Det var den första svenska filmen som fått musik speciellt skriven för sig. Det var också första och enda gången som Armas Järnefelt skrev filmmusik.

Sen försvann originalet till filmen liksom tonsättarens partitur. Ett filmtvätteri där SF lagrade negativen från stumfilmsperioden brann 1941. Därmed är originalet borta för alltid. Men det fanns bearbetade och nerklippta kopior spridda i världen. 1959 hittade man en inkomplett kopia i ett sovjetiskt filmarkiv.

Dagens kopia har en ännu märkligare historia. En yngling från Linköping, Torbjörn Ohlsson, hade sett en tysk projektor av märket Knirps hos en auktionsfirma. Den köpte han i oktober 1963. Det visade sig att en trälåda med sju filmrullar följde med köpet. En av dem var Stillers film!

På den filmen har man nu gjort en kopia.

Efter mycken forskning och letande i arkiv och i tonsättarens personliga samling hittade man ett utkast av partituret. Senare även brottstycken av materialet.

Veckan i Gävle är ett bevis på en räddningsinsats.

Det orkestern spelade in var nämligen originalmusiken till filmen och att detta kunde ske är tack vare den finske violinisten, dirigenten och kompositören Jaako Kuusisto, som stod på pulten och dirigerade orkestern den där veckan förra året.

– Det är helt enkelt så att jag har anlitats av familjen Järnefelt att gå igenom Armas Järnefelts originalmusik, berättar Jaako för mig.

om en röd blomma

När man hade digitaliserat filmen fick han i uppdrag att restaurera musiken så att den skulle kunna användas till filmen.

– Det var ett projekt som jag helt enkelt inte kunde tacka nej till, säger Jaako (bilden).

Partituret var bristfälligt och det krävdes ett stort jobb med att analysera och återställa materialet.

Det resulterade också i att när noterna väl kom till Gävle och orkestern här så blev det en utmaning. Musiken var helt okänd för musikerna och noterna helt nya.

– Men det har gått fantastiskt bra. Det är verkligen en mycket bra orkester, trevliga musiker och ett gott samarbetsklimat, berättar Jaako.

Men hur kommer det sig att just Gävle Symfoni-orkester fick spela in musiken?

Här berättar Jaako att han under många år har arbetat med producenten Ingo Petry under många inspelningar för det finska skivbolaget Ondine.

När frågan om inspelning kom upp föreslog Ingo helt enkelt Gävle Symfoniorkester som han känner väl efter sina hyllade inspelningar av Brahms musik med orkestern.

Så i Gävle var det även den här gången som Ingo Petry skötte inspelningen.

Jaako Kuusisto leder orkestern den 14 november i Gävle Konserthus när vi får uppleva både filmen ”Sången om den röda blomman” och originalmusiken av Armans Järnefält.

Sången om den eldröda blomman

Sången om den eldröda blomman är en svensk dramafilm från 1919 i regi av Mauritz Stiller. I huvudrollerna ses Lars Hanson, Edith Erastoff, Greta Almroth och Lillebil Ibsen.

Handling: Sången om den eldröda blomman bygger på en berömd roman av den finländske författaren Johannes Lin-nankoski om bondsonen Olof som förvisas från gården av sin far, och tar jobb som flottare men som inte kan glömma Kyllikki, dottern på granngården. Stillers version är fortfarande den bästa av de fyra filmatiseringar av romanen som gjorts och spelades in sommaren 1918, dels i Svenska Bios ateljéer på Lidingö, dels vid Faxälven utanför Långsele i Ångermanland. Naturen i filmen spelar en avgörande rolloch scenen där Lars Hanson i huvudrollen balanserar på en timmerstock nedför den brusande forsen har blivit klassisk. Lars Hanson gör i filmen en av sina främsta rolltolkningar som den bekymmerslöse charmören Olof som kommer till ro och insikt, inte minst i de gripande scenerna när han har lämnat flottarlivet och desillusionerad besöker barer och bordeller i staden.

Text och bild: Kerstin Monk

Välbesökt årsmöte

Våra stipendiater Kristina Lindby och David Peterson underhöll oss omkring 80 medlemmar som mötte upp vid vårt årsmöte den 26 mars. De spelade både individuellt och tillsammans, ackompanjerade på piano av Anita Agnas i musik av Brahms.

Ordförande Ingrid Iremark ledde mötet och hälsade samtliga närvarande hjärtligt välkomna.

Årsmötet fastställde att medlemsavgiften för 2020 är oförändrad; 150 kronor för enskild, 250 kronor för familj, 25 kronor för studerande och 1000 kronor för företag.

Ingrid Iremark omvaldes till ordförande på ett år. Christina Markstedt, Christina Hygge och Inger Engsjö omvaldes på två år. Tomas Attorps, Kerstin Monk och Kenneth Björklund valdes förra årsmötet till 2020.

Ordförande informerade om att de medel som orkestern fått till fortbildningsinsatser, 75 000 kronor, planeras komma till användning under hösten. En ny turné 2020, denna gång till England, är under planering. Styrelsen hoppas kunna anordna en medlemsresa i samband därmed.

Ingrid Iremark, Ylva Thörn och Barbro Holmberg på residenset i Falun.

Vänföreningsträff i världsarvsstad

Dalasinfoniettans har färre musiker än en symfoniorkester men är naggande god. Det kunde vi alla som samlats till riksmöte i Falun konstatera vid dirigenten Daniel Blendulfs bländande avskedskonsert med Beethovens violinkonsert och tredje symfoni ("Eroica").

Dessförinnan hade vi vid förhandlingar diskuterat bland annat sätten att intressera den yngre generationen för klassisk musik och vikten av att föreningarna delger varandra sina medlemsblad.

Vi fick goda inblickar i Musikkonserveriets verksamhet som består av både gymnasial och högskoleförberedande musikerutbildning. Utbildningens höga klass visade två elever på cello vid middagens underhållning med bland annat Griegs Våren.

Innan landshövdingen Ylva Thörn följande dag gentilt bjöd på lunch på Residenset, belystes Faluns ärorika historia under en stadsvandring. På 1600-talet kom 70 procent av Europas koppar från Falun och 2001 upptogs stadens industrihistoriska landskap på Unescos världsarvslista. Inte minst viktigt är att man vid ett möte som detta får tillfälle att knyta värdefulla kontakter, musiken förenar oss alla.

Ja, se detta var ett möte som heter duga, som Dalasinfoniettans vänner så förtjänstfullt hade komponerat. Örebro erbjöd sig att stå för värdskapet nästa gång, ett förslag som antogs med acklamation.

Tomas Attorps

Kerstin Monk, redaktör Gehör,
070- 631 09 70
kerstin@monk.se

Kenneth Björklund,
070-719 78 52
kbd18@telia.com

Ingrid Iremark, ordförande,

070-590 94 88
ingrid.iremark@gmail.com

Christina Markstedt,
sekreterare, 070-327 11 31
cina.markstedt@gmail.com

Tomas Attorps, vice ordförande,
070- 483 06 95

tomas.attorps@gmail.com

Inger Engsjö, kassör
076-133 39 33
inger.engsjo@gmail.com

Christina Hygge,
073-633 25 83
gsv.gavle@gmail.com

Meddela er e-postadress till oss!

Vill ni ha påminnelser om resor eller extraerbjudanden är det bra om ni skickar er epostadress till oss: gsv.gavle@gmail.com. **Det gäller speciellt er som har bytt e-postadress (till exempel gavlenet-användare).**

Vi påminner er också om att Gehör finns på vår hemsida på nätet:

<http://www.gavlesymfoniorkester.se/annat/vanforening/>

Stödjande företag

Advokatfirman Börje Leidham-
mar
Allatiders skivhandel
Industriprofil Hjelte AB
Högskolan i Gävle
Lantmäteriet

Margaretha Stålquist Fastigheter
Swedbank
Trycktrean (trycker Gehör)
Valbo Resetjänst AB

Nya medlemmar

Ann-Kristin Karlsson
Christina Jutterström
Claes Hammar
Benita och Christer Moern

Medlemsavgift

Enskild medlem, 150 kr, familj 250 kr, studerande och ungdom till och med 18 år, 25 kr. Företag/organisation 1 000 kr.

Betala in medlemsavgiften på vårt **obs! nu bara Bankgiro 5223-0406**. Ange namn, adress och epostadress. Ansvarig utgivare för Gehör är Ingrid Iremark